

JÚN 2014

- 1. 6. 1909** – v **Kropáčoch** sa narodil **Július Barč-Ivan**, evanjelický kňaz, farár v Pozdišovciach, odborný pracovník Matice slovenskej v Martine; dramatik, prozaik a publicista; tajomník Slovenskej národnej knižnice, účastník SNP; o. i. autor hier *Pevec Boží* (o J. Tranovskom), *Matka*, *Neznámy*, *Dvaja*, *Veža*, *Mastný hrniec* (105. výročie)
- 1. 6. 1839** – v **Novom Meste nad Váhom** sa narodil **Pavel Peter Roy**, evanjelický kňaz, farár v Púchove a Adamovských Kochanovciach, konsenior Trenčianskeho seniorátu; bibliograf, národovec a ľudovovýchovný pracovník, rozširovateľ slovenskej literatúry, cirkevný a národnobuditeľský publicista, jedna zo zakladajúcich osobností slovenskej národnej bibliografie, člen Matice slovenskej a Muzeálnej slovenskej spoločnosti; **zomrel 5. 12. 1909 v Melčiciach** (175. a 105. výročie)
- 3. 6. 1889** – v **Banskej Štiavnici** zomrel **Gustáv Liskai**, stredoškolský pedagóg, riaditeľ banskej školy v Banskej Štiavnici, geológ, mineralóg, autor rukopisnej učebnice baníctva (125. výročie)
- 8. 6. 1524** – **Filip Melancton** napísal *Výťah obnoveného cirkevného učenia*, krátky teologický spis zostavený na želanie krajinského grófa Filipa Hessenského, v ktorom vysvetľoval niektoré teologické problémy; dielo vzniklo na základe významného stretnutia Melanctona s Filipom Hessenským počas cesty reformátora po Nemecku; neskôr vyšlo ešte niekoľkokrát (490. výročie)
- 8. 6. 1904** – v **Moravskom Lieskovom** sa narodil **Martin Hollý st.**, divadelný a filmový herec, divadelný a televízny režisér, rozhlasový redaktor a hlásateľ, autor rozhlasových hier a rozhlasových adaptácií literárnych diel, dramatik, prekladateľ, jedna zo zakladajúcich osobností slovenského divadelníctva v 20. storočí, organizátor slovenského ochotníckeho divadla, režisér Divadla SNP v Martina a Divadla Petra Jilemnického v Žiline (110. výročie)
- 9. 6. 1849** – v **Štítniku** sa narodil **Pavol Gyúrki**, evanjelický pedagóg a kňaz, učiteľ v Nyíregyháze, farár, profesor náboženstva a malohontský senior v Rimavskej Sobote; náboženský spisovateľ, podporovateľ maďarizačnej línie v evanjelickej cirkvi (165. výročie)
- 9. 6. 1934** – vo **Viedni** zomrel **PhDr. ThDr. Ján Radomil Kvačala**, evanjelický kňaz, vysokoškolský pedagóg, cirkevný historik, komeniológ svetového mena; profesor katedry klasických jazykov na lýceu v Bratislave, profesor katedry cirkevných dejín na evanjelickej teologickej fakulte v estónskom Tartu a jej dekan, profesor cirkevných dejín a patristiky na Teologickej vysokej škole v Bratislave, jej dekan, člen vedeckých spoločností v Prahe, Berlíne, Viedni a Petrohrade; redaktor a editor tvorby J. A. Komenského, autor radu vedeckých prác, článkov a štúdií k osobnostiam a dejinám protestantizmu, o. i. *Dejín reformácie na Slovensku* (1935); jedna z najvýznamnejších postáv slovenskej vedy a kultúry konca 19. – prvej tretiny 20. storočia (80. výročie)
- 11. 6. 1849** – v **Myjave** sa narodil **Ján Valášek**, právnik a verejný činiteľ, organizátor

slovenského národného hnutia, poslanec uhorského snemu a Národného zhromaždenia ČSR, funkcionár agrárneho hnutia (165. výročie)

- 13. 6. 1919** – v **Budapešti zomrel Peter Dobroslav Bella-Horal**; básnik, prekladateľ z poľskej, ruskej, juhoslovanskej a nemeckej literatúry; občianskym povolaním úradník (95. výročie)
- 13. 6. 1934** – v **Záriečí zomrel Juraj Chorvát**, učiteľ, publicista, hudobný skladateľ a upravovateľ evanjelických duchovných piesní; vedúci Evanjelického spevokolu v Brezovej pod Bradlom, autor *Hymien evanjelickej mládeže* (1926), *Spevníka evanjelickej mládeže* (1926), *Veľkej partitúry ku Transociu a k Zpěvníku ev. a. v. cirkvi na Slovensku* (1936) – najrozsiahlejšej evanjelickej partitúry na Slovensku, pozostávajúcej zo 725 skladieb pre miešaný zbor a organ (80. výročie)
- 14. 6. 1939** – **cirkevná synoda v Liptovskom Mikuláši vyhovel požiadavke nemeckých veriacich na ich oddelenie ako samostatnej ev. a. v. cirkvi na Slovensku** (75. výročie)
- 16. 6. 1849** – v **Bazileji zomrel Wilhelm Martin Leberecht de Wette**, nemecký evanjelický teológ, biblista, dramatik, editor Lutherových spisov, vysokoškolský pedagóg v Heidelbergu, Berlíne, Weimare a Bazileji, rektor bazilejskej univerzity (165. výročie)
- 19. 6. 1744** – v **Pustých Úpanoch sa narodil Krištof Lyci**, evanjelický kňaz, dvorný kazateľ Hellenbachovcov, farár v Čankove a Banskej Bystrici, zvolenský senior, superintendent Banského dištriktu; spoluzakladateľ Učenej spoločnosti banského okolia, podporovateľ založenia katedier reči a literatúry česko-slovanskej na bratislavskom a banskoštiavnickom evanjelickom lýceu; **zomrel 18. 9. 1814 v Banskej Bystrici** (270. a 200. výročie)
- 19. 6. 1844** – v **Revúcej sa narodil Karol Viest**, evanjelický pedagóg, národný a osvetový pracovník, profesor patronátneho gymnázia v Revúcej, učiteľ na Brezovej pod Bradlom a Myjave, perzekvovaný uhorskými úradmi; didaktik, podporovateľ vydávania slovenských kníh, funkcionár spolkov, ľudovýchovný a osvetový činiteľ (170. výročie)
- 20. 6. 1789** – v **Banskej Štiavnici zomrel Ján Severíni**, pedagóg, polyhistor, rektor gymnázia v Banskej Štiavnici, autor prvej uhorskej učebnice zoológie, historik a didaktik, autor učebníc (225. výročie)
- 20. 6. 1809** – v **Neuhausene ob Eck (dnes Nemecko) sa narodil Isaak August Dorner**, nemecký evanjelický teológ, cirkevný historik, novozmluvný biblista a životopisec Ježiša Krista, univerzitný pedagóg v Kieli, Kráľovci, Bonne, Göttingene a Berlíne, cirkevný hodnostár Pruskej ev. a. v. cirkvi; **zomrel vo Wiesbadene 8. 7. 1884**) (205. a 130. výročie)
- 21. 6. 1684** – v **Ivančinej sa narodil Ján Blasius (Blázy) st.**, evanjelický kňaz, farár v Slovenskej Lupči, Hornej Štubni, Krnči a Trenčíne, dvorný kazateľ Ujfalusyovcov v Diviackej Novej Vsi; náboženský spisovateľ, autor

nábožensko-výchovnej literatúry; diel výchovnovzdelávacieho charakteru, modlitieb, polemík; prekladateľ katechizmov a postíl z nemeckého jazyka, autor pôvodných a prekladateľ nemeckých duchovných piesní (330. výročie)

- 21. 6. 1874** – v **Čerenčanoch sa narodil Vladimír Krno**, právnik, advokát, verejný činiteľ; podpredseda Slovenského spolku v Budapešti, príslušník hlasistického hnutia, po r. 1918 funkcionár Republikánskej strany poľnohospodárskeho a maloroľníckeho ľudu (agrárnej), senátor Národného zhromaždenia, organizátor čs. právneho systému, člen Štátneho súdu, starosta Bratislavy, funkcionár spolkov a organizácií, odborný a politický publicista (140. výročie)
- 22. 6. 1849** – v **Kremnici bol popravený Juraj Langsfeld**, evanjelický učiteľ, slovenský národovec a vlastenec, štúrovec, dôstojník zboru slovenských dobrovoľníkov; po skončení druhej dobrovoľníckej výpravy spolu s druhmi z Turca a Liptova pokračoval na Orave v partizánskej vojne proti košúťovským maďarským oddielom; na základe zrady zajatý a košúťovským vojenským súdom odsúdený na trest smrti (165. výročie)
- 22. 6. 1884** – v **Nemeckej (dnes Partizánskej) Ľupči sa narodil Adolf Vladimír Záturecký**, právnik, vysoký hodnostár čs. súdnictva, spolutvorca slovenskej právnej terminológie; odborný publicista a prekladateľ, člen a funkcionár stavovských organizácií (130. výročie)
- 22. 6. 1934** – v **Závade zomrel Štefan Algóver**, evanjelický kňaz, farár v Závade, prekladateľ náboženskej literatúry, cirkevný publicista, propagátor používania spisovného slovenského jazyka v cirkvi (80. výročie)
- 23. 6. 1929** – vo **Zvolene-Môťovej sa narodil Ján Midriak**, evanjelický kňaz, farár v Uhorskom a Prešove, šarišsko-zemplínsky senior, v r. 1994 – 2000 biskup Východného dištriktu ECAV; člen generálneho presbyterstva, predseda Generálneho cirkevného súdu (za duchovný stav), predseda Hymnologického výboru a Spevníkovej komisie, člen Bohoslužobného výboru ECAV; homiletik, cirkevný publicista, jeden z tvorcov nového Evanjelického spevníka, Paší, Evanjelického funebrálu, Agendy a Pohrebnej agendy; funkcionár Tranoscia a zástupca šéfredaktora EPST (85. výročie)
- 24. 6. 1519** – vo **Vézelay, Burgundsko (dnes Francúzsko) sa narodil Théodore de Bèze**, francúzsky kalvinistický teológ, humanistický učenec, prekladateľ *Novej zmluvy*, pokračovateľ v diele Jána Kalvína a jeho nástupca, univerzitný učiteľ, spisovateľ, historik, právnik, o. i. známy aj pokusmi o nájdenie teologického konsenzu s evanjelikmi augsburského vyznania (dišputy v Montbéliarde a i.) – (495. výročie)
- 24. 6. 1834** – v **Pukanci-Bohuniach sa narodil Fridrich Baltík**, evanjelický kňaz, farár v Liptovskom Mikuláši, Balážskych Ďarmotách, liptovský senior a biskup Preddunajského dištriktu, predseda Zpěvníkového výboru, obranca slovenských gymnázií v 70. rokoch 19. storočia, synodál Budapeštianskej synody (1891 – 1894), autor nábožensko-pedagogickej a odbornej literatúry, modlitieb a duchovných piesní, biblických učebníc pre mládež, cirkevný historik a biograf významných osobností Reformácie a cirkvi 16. – 17. storočia i slovenských

evanjelických cirkevných, národných a kultúrnych dejateľov, prekladateľ *Augsburského vyznania*, cirkevný publicista; člen hornej tabule uhorského parlamentu; svojou činnosťou v úrade biskupa smeroval k zmiereniu sa s oficiálnou národnostnou politikou Uhorska voči Slovákom; **zomrel v Balážskych Ďarmotách v Maďarsku 26. 5. 1919** (180. a 95. výročie)

26. 6. 1639 – v **Bardejove sa narodil Jakub Zabler st.**, evanjelický kňaz, farár v Bardejove a Múhlbergu, superintendent východoslovenských slobodných kráľovských miest a Hornouhorskej (Predtiskej) superintendencie, predseda ružomerskej synody r. 1707 za duchovný stav; v r. 1699 – 1703 jediný evanjelický superintendent v Uhorsku, v tejto funkcii tajne ordinoval 188 duchovných; autor teologickej, apologetickej a polemickéj literatúry; **zomrel v Bardejove 28. 5. 1709** (375. a 305. výročie)

27. 6. 1939 – **synoda nemeckých evanjelikov v Kežmarku**, prvá z dvoch, na ktorej sa riešila otázka novej Ústavy nemeckej ev. a. v. cirkvi na Slovensku (75. výročie)

27. 6. 1944 – v **Clearwateri (USA) zomrel Milan Hodža**, slovenský a československý politik, politológ, publicista, právnik; zakladateľ a redaktor *Slovenského denníka* a *Slovenského týždenníka* pred 1. svetovou vojnou, bojovník za národné práva Slovákov, v rámci *belvederskej dielne* poradca následníka trónu Františka Ferdinanda d'Este v jeho plánoch federalizácie Uhorska; poslanec uhorského snemu a Národného zhromaždenia ČSR, minister čs. medzivojnových vlád a čs. premiér v r. 1935 – 1938, hlavný predstaviteľ a organizátor agrárneho hnutia na Slovensku – Republikánskej strany poľnohospodárskeho a maloroľníckeho ľudu; po rozbití ČSR predseda odbojovej SNR v Paríži r. 1939; pre nezhody s E. Benešom od r. 1941 v americkom exile, kde pôsobil v krajanskom hnutí; autor a propagátor politickej a ekonomickej integrácie stredoeurópskych a podunajských štátov (70. výročie)

29. 6. 1734 – v **Poprade-Spišskej Sobote sa narodil Juraj Liedemann**, kníhkupec, knihovník, propagátor výchovnovzdelávacej literatúry, mecén a vydavateľ *Leutschauer Gesangbuchu* (Levočského evanjelického spevníka) – (280. výročie)

29. 6. 1774 – v **Rajci sa narodil Ján Šulek**, evanjelický kňaz, rektor v Hybiach, farár v Pržne na Morave a Sobotišti; jazykovedec, autor latinskej gramatiky a náboženskovoýchovnej literatúry; vynikajúci pedagóg, prekladateľ ľudovoýchovnej literatúry z nemeckého jazyka (240. výročie)

jún 1524 – **vypukla nemecká sedliacka vojna** (490. výročie)

- **obrazoborecké aktivity zwingliánov v zürišských kostoloch** na základe záverov verejnej náboženskej dišputy, konanej v Zürichu v októbri 1524 (490. výročie)

jún 1534 – **uzavretá dohoda medzi Ferdinandom Habsburským** (zastupujúcim cisára Karola V.) **a ríšskymi evanjelickými stavmi o to, že nebudú trpieť na svojom území sektársky reformačný prúd sakramentárov**; v dôsledku toho bol ešte toho istého roku podniknutý pokus o dosiahnutie dohody medzi evanjelikmi a umiernenými zwingliánmi, reprezentovanými Martinom Bucerom, *kasselské*

rozhovory (480. výročie)

jún 1619 – demonštratívne ťaženie českého stavovského vojska na Viedeň; zbor pod velením J. M. Thurna prinútila stiahnuť sa iba porážka Mansfeldových jednotiek cisárskym generálom Buquoyom pri Záblatí 10. 6. 1619, čo zachránilo hlavné mesto habsburského súštitia pred možným pádom do rúk českých nekatolíkov (395. výročie)